

Markedsrapport Indonesien

Baggrund

Indonesien er verdens tredjestørste demokrati med en kvart milliard indbyggere og store naturressourcer. Landets økonomi er relativt robust med høje vækstrater drevet af en voksende middelklasses privatforbrug. At landet oplever et stigende privatforbrug, understøttes af vækst i antallet af jobs i den formelle sektor og øget social velfærd i det store land.

Der er præsident- og parlamentsvalg i april 2019, hvor det forventes, at den siddende præsident Joko Widodo (Jokowi) vil genvinde magten. Det forventes ligeledes, at regeringen fortsætter sin nuværende indsats for at bakke op om flere private investeringer i hovedsageligt infrastruktur. Landets størrelse og regeringens fokus på økonomisk vækst bl.a. gennem udvikling af infrastrukturen og deregulering gør landet attraktivt for danske eksportører.

Tabel 1: Økonomiske nøgletal for Indonesien

	2016	2017	2018 (skøn)	2019 (skøn)	2020 (skøn)
Real BNP-vækst (pct.)	5,0	5,1	5,2	5,2	5,0
Inflation (pct.)	3,1	3,7	3,2	3,0	2,9
Offentlig budgetbalance af BNP (pct.)	-2,5	-2,5	-1,9	-2,2	-2,3
Offentlig gæld (brutto) af BNP.	31,5	31,5	32,4	33,3	34,0
Betalingsbalancens løbende poster af BNP (pct.)	-1,8	-1,6	-3,0	-2,8	-2,6
Valutakurs SGD:USD	13.308	13.380	14.236	14.247	14.455

Kilde: EIU, JANUAR 2019

Udgivet af: Dansk Erhverv i samarbejde med EKF – Danmarks Eksportkredit

Økonomisk udvikling

Indonesiens økonomiske vækst har ligget på omkring 5 pct. om året siden 2014, og det niveau forventes at stabilisere sig frem mod 2020. Væksten drives som nævnt primært af fremgang i privatforbruget, og den understøttes også af en relativ lav inflation.

Regeringens målsætning om at fremme både indenlandske og udenlandske private investeringer i infrastruktur og industri vil dog kun have en beskedent effekt på investeringsomfanget. Investeringerne skønnes at stige med 5,7 pct. årligt de kommende år,

hvilket er en svag forbedring i forhold til den foregående periode 2014-18. Siden januar 2016 er der foretaget en række liberaliseringer af restriktionerne i forhold til udlændinges mulighed for at investere i Indonesien, idet flere sektorer er slettet fra den liste over sektorer, som udlændinge ikke har tilladelse til at investere i, den såkaldte negative investeringsliste. Den liste omfatter bl.a. investeringer i turisme, underholdning, udvalgte logistiske sektorer samt visse e-handelssektorer.

Regeringen fører overordnet en fornuftig og stabil økonomisk politik, men der udfordringer i forbindelse med den nationale investeringsstrategi pga. en forholdsvis begrænset skattebase og afhængighed af skatteindtægter fra mineindustrien, hvis indtjening svinger en del. Fortsatte offentlige underskud på godt 2 pct. af BNP årligt bidrager til en svagt stigende trend i landets offentlige bruttogæld (målt i pct. af BNP), som EKF dog vurderer håndterbar. Regeringens planlagte strukturreformer ventes både på kort og mellemlang sigt at øge økonomiens vækspotentiale. Særlig udvikling af landets eksportorienterede fremstillingssektor og sektoren for mineral- og råstofbearbejdning har potentiale og understøttes af Indonesiens store unge befolkning med et lavt lønniveau.

Indonesien har underskud på betalingsbalancen, hvilket afspejler, at landets investeringer overstiger den indenlandske opsparring. Indonesiens underskud på betalingsbalancen faldt indtil 2017, men steg igen i 2018 til 3%.

Desuden er landets udlandsgæld begrænset, og gælden forventes at mindskes fremadrettet.

Den indonesiske valuta rupiah har siden 2015 været relativt stabil. Fremadrettet er der udsigt til, at valutaen vil depreciere over for den amerikanske dollar pga. underskuddet på betalingsbalancen. Indonesien rates BBB af Fitch med stabilt outlook, Baa2 af Moody's, mens S&P rater dem BBB- med stabilt outlook.

Tabel 2: **Indonesiens handelsforhold til Danmark**

Dobbeltbeskatningsaftale med Indonesien	Ja
Dansk vareeksport til Indonesien 2018	0,9 mia. DKK.
Dansk tjenesteeksport til Indonesien 2018	1,2 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteeksport til Indonesien 2018	3,6 mia. DKK.
Dansk vareimport fra Indonesien 2018	1,7 mia. DKK.
Dansk tjenesteimport fra Indonesien 2018	0,8 mia. DKK.
Dansk vare- og tjenesteimport fra Indonesien 2018	2,5 mia. DKK.
Danske datterselskaber i Indonesien 2018	39 (69.586 ansatte i alt)

Kilde: SKAT og Danmarks Statistik

Tabel 3: Eksportudsigt for Indonesien

	2018 (skøn)	2019 (skøn)	2020 (skøn)
Vækst i dansk vareeksport til Indonesien (pct.)	-18,9	16,8	2,0
Vækst i dansk tjenesteeksport til Indonesien (pct.)	3,6	-7,9	-12,0
Vækst i vare- og tjenesteeksport til Indonesien (pct.)	-7,1	2,3	-5,4

Kilde: Udenrigsministeriet

Politisk udvikling

Den politiske situation i Indonesien er overordnet stabil. Præsident Jokowi kom til magten i efteråret 2014 med en ambitiøs reformagenda om at fremme produktiviteten i landets fremstillingssektor, mineindustri og landbrug. Udover en forøget produktivitet er det også regeringens mål at øge diversificeringen af landets industri. Den målsætning er central i forhold til at understøtte landets udvikling.

Præsidentens planlagte offentlige infrastrukturinvesteringer skal nedbringe erhvervslivets transportomkostninger og forbedre forholdene for landets landbrugssektor. Jokowi har indtil videre haft succes med gennemførelse af en række af sine økonomiske reformer, og han har også fået placeret egne embedsmænd i en række nøgleministerier. Men institutionelle reformer, herunder bekæmpelse af korruption og mindske af bureaukratiet, har været svære at gennemføre. Regeringens ambition om at rykke landets råvareeksport op i værdikæden understøttes af et eksportforbud på ubearbejdede mineraler. I september 2015 annoncerede Jokowi den første af en serie stimuluspakker, der skal forbedre Indonesiens konkurrenceevne. Pakken omfatter bl.a. en simplificering af godkendelser og procedurer for store infrastrukturprojekter, men der er stadig store udfordringer i forhold til bureaukrati og forsinkelser i implementering.

I april 2019 gennemføres næste demokratiske parlaments- og præsidentvalg i landet. Det forventes, at Jokowi igen vil vinde valget. Lagttagere vurderer imidlertid, at Jokowi må indgå væsentlige kompromiser for at opnå den fornødne støtte. Et kompromis kunne eksempelvis bestå i udpegningen af vicepræsidentkandidaten Amin, som er formand for Majelis Ulama Indonesien (MUI), en topstyret national og muslimsk bevægelse. Jokowi's valg af Amin forventes at få stor indflydelse, men bør tilmed ses som nødvendigt for at sikre opbakning til Jokowi blandt de små, men indflydelsesrige muslimske partier. Indflydelsen vil nok kunne spottes i landets socialpolitik, som vil tage en mere konservativ drejning.

Præsident Jokowi vurderes fremover fortsat at vægte indenrigspolitikken over forholdet til sine handelspartnere. Hans udenrigspolitiske linje er mere offensiv og protektionistisk end den tidligere regerings 'thousand friends and no enemies'- strategi. Det er afspejlet i en ambitiøs strategi med styrkelse af det maritime forsvar og udbygning af havneinfrastrukturen. Jokowi's politik er dog en balancegang, idet landet meget gerne vil tiltrække udenlandske investorer og holde linjen varm til nære handelspartnere som Kina, USA og Japan.

Tabel 4: **Indonesien på globale ranglister**

WIPO's Global Innovation Index	85 (ud af 126)
World Economic Forum's Global Competitiveness Index	45 (ud af 140)
Transparency Internationals "Corruption by country"(efter laveste niveau)	89 (ud af 180)
Verdensbankens "Ease of doing business" (samlet score)	73 (ud af 190)
Verdensbankens individuelle parametre:	
Bureaukrati ved opstart af virksomhed (efter laveste niveau)	134 (ud af 190)
Adgang til kredit (efter nemmeste adgang)	44 (ud af 190)
Beskyttelse af mindretalsaktionærer (efter mest effektive beskyttelse)	51 (ud af 190)
Bureaukrati for virksomheder ved eksport/import (efter laveste niveau)	116 (ud af 190)

Kilde: Se kildehenvisning på sidste side

Kommercielt klima

Risikoen i Indonesiens kommercielle klima vurderes som moderat til høj. Indonesiens operationelle klima har en række udfordringer bl.a. i forhold til restriktioner på, hvilke sektorer udenlandske investorer må investere i, samt en restriktiv arbejdsmarkedslovgivning og et stort bureaukrati. Herudover er der høje gas, elektricitets- og logistiske omkostninger. Korruption er udbredt i Indonesien på alle niveauer, og selvom Jokowi indledte sin regeringsperiode med en stærk anti-korruptionskampagne, har han måtte kæmpe hårdt for at opnå små fremskridt.

Indonesiens banksektor er velkapitaliseret og forholdsvis robust i kraft af styrket regulering og tilsyn de seneste år. Banksektorens profitabilitet er dog under pres pga. en svag udlånsvækst samtidigt med, at aktivkvaliteten er faldende bl.a. i mineindustrien. Andelen af nødlidende lån er dog generelt lav. De indonesiske banker kapitaliserer sig i overvejende grad gennem kundeindskud, hvilket er positivt, da det mindsker afhængigheden af de internationale finansielle markeder. EKF har forhåndsgodkendt en række store banker i Indonesien.

Tabel 5: **Markedsmuligheder**

Indonesiens høje økonomiske vækstrater og voksende middelklasse øger landets efterspørgsel efter forbrugsvarer, mens investeringer i infrastruktur, minedrift og råstofbearbejdning øger importefterspørgslen efter kapitalgoder.

Infrastruktur og energi - Regeringen har viljen og ressourcerne på plads til at investere i energiforsyning og gennemføre større infrastrukturprojekter. Begge dele er centrale for landets vækststrategi. Danske virksomheder kan spille en vigtig rolle i etableringen fx havne og transportsystemer, som skal opføres i verdens største øgruppe. Danske eksportører af energi- og klimateknologi bør også holde øje med Indonesien, da høj økonomisk vækst og en voksende middelklasse hvert år øger landets energiforbrug.

Fødevarer sikkerhed og selvforsyning - Indonesiens regering prioriterer i en høj grad fødevarer sikkerhed og selvforsyning. Præsidenten vil derfor modernisere landbruget og styrke den indenlandske fødevarerproduktion. Der er særlig fokus på produktionen af oksekød og mejerivarer. Det skaber muligheder for danske eksportører af fødevarer teknologi fx mejeriudstyr, fodermaskiner og slagteriudstyr.

Råstoffer og minedrift - Indonesiens undergrund er rig på råstoffer som kul, olie, gas og nikkel, og Jokowi-regeringen har fokus på, at produktionen og bearbejdningen af råstofferne fremover skal foregå inden for landets grænser, så eksportindtjeningen øges. Aktuelt lave priser får de udenlandske investorer til at tænke sig om en ekstra gang inden de foretager større kapitalinvesteringer.

Kilde: EKF

10 største danske eksportvarer til Indonesien

Tabel 6: **Overkategorier**

1. Specialmaskiner til forskellige industrier	153 mio. kr.
2. Medicinske og farmaceutiske produkter	125 mio. kr.
3. Maskiner og -tilbehør til industrien	122 mio. kr.
4. Kemiske materialer og produkter	78 mio. kr.
5. Mejeriprodukter og fugleæg	75 mio. kr.
6. Andre transportmidler	51 mio. kr.
7. Diverse næringsmidler	40 mio. kr.
8. Tekniske og videnskabelige instrumenter	31 mio. kr.
9. Sukker, sukkerprodukter og honning	28 mio. kr.
10. Animalske og vegetabiliske materialer, rå	27 mio. kr.

Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 7: **Underkategorier**

1.	Reserve dele til ikke elektriske kraftmaskiner og motorer	189,3 mio. kr.
2.	Tankskibe	174,5 mio. kr.
3.	Vekselsrettere ms-generatorer med effekt > 750 kVA	113,1 mio. kr.
4.	Tilberedt næringsmidler med indhold af mælkefedt, indhold mindre end 1,5% saccharose eller isoglucose og 5% glucose	38,6 mio. kr.
5.	Maskiner og apparater til industriel fremstilling af næringsmidler	32 mio. kr.
6.	Maskiner, apparater og anlæg til tørring (undtagen landbrugsprodukter, papirmasse, papir eller pap, tekstilstoffer eller tekstilvarer)	26,3 mio. kr.
7.	Statiske vekselsrettere med effekt > 7,5 kVA	25,3 mio. kr.
8.	Mælk og fløde i pulverform eller anden fast form, ikke tilsat sukker	23,7 mio. kr.
9.	Katalysatorer på brændstof med nikkel	21,1 mio. kr.
10.	Transformatorer med isolation, med effekt > 1.600 kVA, men <= 10.000 kVA.	19,6 mio. kr.

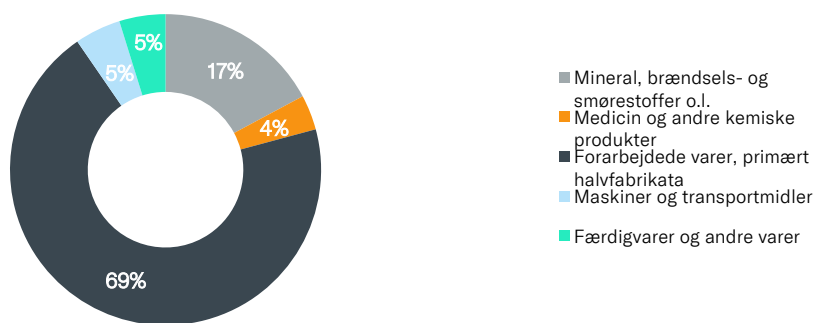
Kilde: Danmarks Statistik

Tabel 8: **Modtagere af dansk vareeksport 2018, rangeret**

1.	Tyskland	102 mia. kr.
2.	Sverige	78,5 mia. kr.
3.	Storbritannien	53,8 mia. kr.
53.	Marokko	1,5 mia. kr.
54.	Israel	1,5 mia. kr.
55.	Ghana	1,5 mia. kr.
56.	Indonesien	1,5 mia. kr.
57.	Malaysia	1,4 mia. kr.
58.	Cambodja	1,3 mia. kr.
59.	Kroatien	1,3 mia. kr.

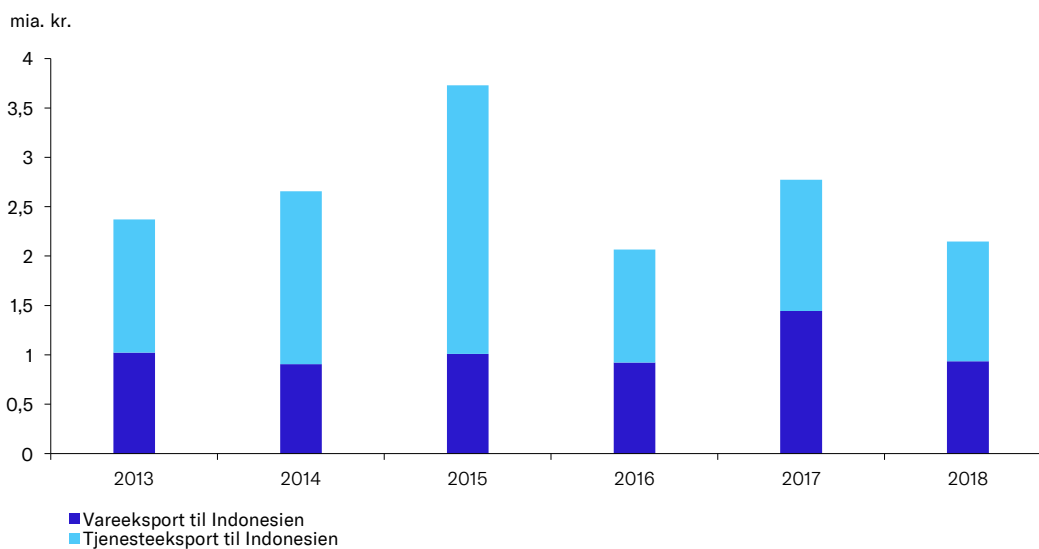
Kilde: Danmarks Statistik

Figur 1: Hovedkomponenter i den danske vareeksport til Indonesien fra feb. 2018 til okt. 2018

Kilde: Danmarks Statistik og Udenrigsministeriets eksportudsigt for Indonesien

Figur 2: Dansk vare- og tjenesteeksport til Indonesien fra 2013 til 2018

Kilde: Danmarks Statistik

Om Markedsrapport

Markedsrapport er en del af Dansk Erhvervs løbende overvågning af de internationale markeder og udkommer i opdateret version hvert kvartal. Publikationen udarbejdes i samarbejde med en gruppe samarbejdspartnere, der besidder en helt særlig viden om handels- og forretningsvilkår på de vigtigste danske eksportmarkeder. Samarbejdspartnerne er:

EKF – Danmarks Eksportkredit

Har du brug for en kredit til at udvikle din virksomhed eller levere en ordre til en kunde i udlandet? Har din eksportkunde brug for finansiering for at kunne købe dine varer? EKF er Danmarks Eksportkredit, og vi hjælper danske virksomheder frem i verden ved at finansiere jeres forretninger og tage de risici, der kan være forbundet med at handle med andre lande. Som en del af vores arbejde vurderer vi løbende økonomisk og politisk risiko på de fleste eksportmarkeder. Kontakt EKF på 35 46 26 00 eller besøg på www.ekf.dk, hvis din virksomhed har brug for finansiering til eksport eller er underleverandør til eksport.

Det Dansk-Tyske Handelskammer (www.handelskammer.dk)

Udenrigsministeriet (www.um.dk)

Markedsrapport er baseret på en række solide statistikkilder, som Dansk Erhverv finder troværdige: Danmarks Statistik, Eurostat, IMF, WTO, OECD, Danmarks Nationalbank, Verdensbanken og The Economist Intelligence Unit. Gengivelse af materiale fra Markedsrapport skal ske med Dansk Erhverv anført som kilde.

For yderligere information om Markedsrapport, herunder om muligheden for at blive samarbejdspartner, kontakt venligst Michael Bremerskov Jensen, chefkonsulent, EU & International, Dansk Erhverv, på tlf. +45 31 75 24 00 / e-mail: mje@danskerhverv.dk.

For mere om Dansk Erhverv se vores hjemmeside på: www.danskerhverv.dk